

EUSKARAREN ALDEKO MOTIBAZIOEZ

1994ko udan, eta Donostian Euskal Herriko Unibertsitateak antolatutako XIII. Ikastaroen artean (Europako VI. Ikastaroak zeritzenetan), *Euskara ikasi eta erabiltzeko motibazioak* gaiaz hiru egunetako jardunaldiak eratu ziren. Uztailaren 11, 12 eta 13etan Miramar Jauregian zenbait irakasleri eta jakituni entzun eta elkarren artean solasik izateko parada eman ziguten hitzaldi-bilerek. Orain hemen bildu dugun testua orduko mintzaldietakoa da.

Ikastaroa ez zen izan Euskal Herriko Unibertsitateak bere kabuz eta bakarrik antolaturiko zerbait. Aitzitik, kasu honetan, 1993an legez, Unibertsitatearekin batera Eusko Jaurlaritzako Hinkuntza Politikarako Zuzendaritza Nagusiak ere eskurik izan zuen, antolakuntzan eta baliabideak jarren, noski, eta gero, argitarapen hau prestatzen.

Aurreko urteko jardunaldietan, hizkuntzen aldeko mugimendu sozialei buruz solasean aritzeko Euskal Herriko eta atzerriko hizlariak deitu baldin bagenituen, oraingoan gaia eta irakasleak erabat bertokoak izan dira: euskara, eta ikertzaile euskal herritarrak, esan nahi da. Euskal Herriko Unibertsitateko Irakasleak ditugu batzuk, Administrazioan lanean ziharduenik bada, eta euskararen egoera normalkuntzara sakatzen ibili izan direnetako zenbait jarri dira, azkenik, motibazioen mundu hori aztertzen. Lankidetzazabal horrek aberastu baizik ez du egin guztien ekarpena.

1979-1993.etan herritar asko ibili da hizkuntzari egoera hobea sortarazi nahirik, eta Erakundeek —eta denok haien bidez— lege, arau, plangintza, indar eta diru anitz jarri dute asmo berarekin. Hiritarren pentsamoldeak alhalbideratu du hizkuntz aldakuntzarako ahalegin erraldoi hori: haien borondaterik gabe eta nahi horretarako bakoitzak zituen arrazoirik izan ez balitz, ezina izango zen iritsi garen helpunturaino iristea.

Baina horrek guztiak nekeak ere ekarri ditu: harago iritsi nahi genuen, eta ez gara heldu; epe laburrago batean nahi genuen egin, eta ez da posible gertatu. Askok eta askoren ahalegin pertsonalek pott egin dute, sarritan zer-

gatik ez dakigula. Euskalgintzak bere krisi-une eta aldarte txarrak izan ditu. Beharbada, ez-askiak zirelako, edo desbideratuak, aurrean izan edo jarri ditugun motibazio sustatzaileak.

Edo alde positiboagotik begiratu nahi bada: motibazio onak ere hobetu egin litezke, etekin emankorragoak izan ditzagun. Euskalgintzaren hobekuntza ez dago inbertsio ekonomiko edo sozial handiagoen baitan bakarrik. Lanaren kalitatea hobetzeko, euskalgintza komentzimendu jatorragoz bultzatzeko, giza jarrera eta gizarte pentsamoldeak hobeki lantzea, pauso erabakiorra gerta liteke. Kanpainarik handienak edo marketing eskaintza erraldoienak, gaizki eginez gero, asmoen aurkako emaitza gaiztoak ere ekar ditzake.

Kezka eta ohar horiek balio esanahitsuagoa har dezakete, gainera, baliabide ekonomikoak eskasagoak omen ditugun honetan. Horrela, ba, 1994ko Ikastaroan euskara ikasi eta erabiltzeko jarrerak eta burubideak akuila zitzaketen motibazioak aztertzeari heldu zitzaion.

Jose Valencia eta Nekane Arratibel EHUko Irakasleek bete zuten lehen eguneko goiz osoa. Psikologiatik egindako azterketa da berau, batez ere gaiari bere lekumendu teorikoa bilatuz. Zientzia psikologikoaren historian motibazioak izan dituen definizio eta balioztapenak aurkezten zaizkigu J. Valencia irakaslearenean, eta hori gurera hurbilaraziz, Euskal Herrian 1991-1993.etan egindako zundaketa baten emaitzak aurkezten dizkigu N. Arratibel irakasleak. Euskal Herriko gure gizarte-bizitza praktikoa euskara ikasteko aitortu izan diren motibazioak ikus ditzakegu ikerlan horretan.

Bigarren goiza Iñaki Martínez de Luna eta Nekane Jausoro-ren esku utzi zen, eta *Motibazio sinbolikoa euskararen kasuan* izan zen lau ekinalditan azaldu zigutena. Soziologiatik ez-ezik Historiatik ere begiratu nahi izan diote gaiari, eta liburu honen kapitulu luze batean aurkituko du irakurleak.

Aurrekoaren osagarri eta inguruko motibazioen bilakaera ere ispilatuz, gure artean euskara ikasi eta erabiltzeko gero eta indarreanago ditugu motibazio instrumentalak arakatu ziren ikastaroko hirugarren goizean. Beste lau ekitalditan azaldutako hau, lehenik Andoni Sagarna-k bere alde teorikotik aurkeztu zuen, eta ondoren, beronek eta beste irakasleek (Mariaje Jauregi, Tere Barrenetxeak), berriz, bizi izandako esperientzietatik.

Hau da, ba, Ikastaroak eman zuena. Psikologiatik baino gehiago Soziolinguistikatik etorri izan zaizkigun motibazioekiko gure ezagumenduak mahain gainean jartzeko balio izan zuten jardunaldiok. Orain, idatzirik datorrenez, eskainitako lanen albiste zehatzagoa izateko modurik izango dugu liburu honekin. Eta hori baino garrantzikoagoa: esandakoez hausnarketa pertsonalak egiteko aukera, entzundakoak osatu nahiz zuzentzeko aukera agian. *Scripta manent*, horrek dituen arrisku eta abantailekin.

Orain pare bat urtetik hona badirudi euskaingintza epe berri batean sarturik dela, eta ahalegin-modu berrietan euskara ikasteko eta erabiltzeko motibazioak ere izanberritu beharrean izango gara hizkuntzaren normal-kuntzarako ahaleginak azken helburuetaraino eramane nahi baldin baditugu behintzat. Beraz, 1994ko idazlan hauek ez datoz alferrik, ezta beranduegi ere.

Joseba Intxausti

Ikastaroko Zuzendaria

Donostia, 1996-11-29